

**מהפכת
אוקטובר**
104 שנה
עמ' 7-9

מועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 42 / 3 בנובמבר 2021

ח"כ עופר כסיף (חד"ש - הרשימה המשותפת) וחברי חד"ש, מק"י ובנק"י במצעד האקלים בתל-אביב (צילום: זו הדרך)

משבר האקלים, הון ושלטון

מופרטים ובבעלות בעל ההון עידן עופר המתגורר בלונדון. הניסיון לימד שממשלת בנט, בדיוק כמו ממשלת נתניהו לפנייה (כפי שצוין בדו"ח מבקר המדינה החמור שפורסם בשבוע שעבר), לא תעשה דבר שיפגע באינטרסים של בעלי ההון המקומיים והזרים. גם המלל הרב בדבר "תקציבי עתק לשמירת הסביבה" ו"ישראל מחויבת לאפס פליטות של גזי חממה עד 2050", מפי ראש הממשלה נפתלי בנט ושריו אינו שווה מאומה.

לעמידת ישראל בסיכומים של ועידת האקלים שני תנאים בסיסיים. הראשון הוא המשך המחאות ההמוניות בנושאי הקפיטליזם, האקלים והסביבה והשגת ניצחון ב"קרב על התודעה". חיוני שנבין כי הקפיטליזם אינו מסוגל לצמצם את הפגיעה בסביבה. חמור מכך: הקפיטליזם יוסיף ויחמיר את המשבר הסביבתי, ולא יעזרו מאה ועידות אקלים בינלאומיות. התנאי השני הוא הצטרפותם של קהלים חדשים למערכה. בראש ובראשונה: ציבור העובדים המאורגן. על ארגוני העובדים להפנים שהשכירים והשכבות המוחלשות הם הקורבנות המרכזיים של משבר האקלים. ללא הצבת אלטרנטיבה סוציאליסטית-סביבתית ("אדומה-ירוקה") למלל האין סופי של הממשלות המשרתות את ההון – לא תהיה תוחלת למאבק.

ועידת האקלים ה-26 של האו"ם נפתחה בתחילת השבוע בגלזגו שבסקוטלנד ותימשך כשבועיים. מטרת העל שלה – לוודא שהמדינות עומדות בהתחייבויות שנטלו על עצמן בהסכם פריס, שנחתם בוועידת האקלים של האו"ם שנערכה ב-2015. המטרה שהוצבה אז – לפעול יחד כדי שכדור הארץ לא יתחמם ביותר משתי מעלות צלזיוס יחסית לממוצע הטמפרטורות שלפני העידן הקפיטליסטי.

עוד בטרם ננעלה הוועידה ניתן כבר לסכם שהיעדים לא הושגו, ואין זה מקרה. ההיגיון אומר שהאדם תלוי בטבע, ולכן צריך להגן עליו. אבל ההיגיון הקפיטליסטי שונה: הטבע והאדם גם יחד משרתים את ההון, וההון מוכן לפגוע בשניהם על מנת למקסם רווחים.

זאת הבינו היטב יותר מעשרת אלפי המפגינים, רובם צעירות וצעירים, שצעדו במצעד האקלים שנערך במרכז תל-אביב ביום שישי (29.10) לקראת ועידת גלזגו. בקריאה למצעד – הפגנת האקלים הגדולה ביותר שנערכה בארץ – נאמר: "ועידת האקלים העולמית חייבת להיות נקודת המפנה בהיסטוריה האנושית והישראלית. לשם כך אנו חייבים להתאחד, כדי להיאבק בתאגידים הגדולים אשר פעילותם מאיצה את תופעות המשבר". ואכן גם בישראל, מזהמי האוויר הראשיים הם התאגידים הגדולים, רובם

גם נתניהו בחרדת נטישה

"קשה היה לפספס את הסיפור של נתניהו על האנשים שהקיפו אותו ביציאה מהמספרה: 'יצאתי מהספר שלי בתלפיות, ואי אפשר היה לזוז', סיפר לנוכחים בשיבת הסיעה של הליכוד. 'כל השכונה התרכזה מסביב, אנשים קראו בקול, בכו וזעקו – אני לא זוכר דבר כזה – וברוך השם אני פה הרבה מאוד שנים'. אלא שפרסום תיעוד בתוכנית 'חי בלילה' הפריך לכאורה את דבריו של יושב ראש האופוזיציה. בסרטון, נתניהו נצפה יוצא מהמספרה המדוברת במהלך שעות הצהריים, כשבחוץ שלושה אנשים בלבד ממתינים לו – מלבד המאבטחים. שעות ספורות בלבד אחרי הפרסום, הגיע נתניהו לשוק מחנה יהודה, שם התאספו סביבו הרוכלים והקונים וברכו אותו בקריאות שונות."

חדשות 12, 27.10

ח"כ מוסי רז, אף הוא בחרדת נטישה...

אתמול (רביעי) העלתה חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן הצעת חוק להכרה בטבח [כפר קאסם]. הצעה זוהי הגיש חברי השר עיסאווי פריג' בכנסות קודמות והגשתי גם אני בקדנציה הזו. בכל יום רביעי אנחנו מתמודדים עם הבעיה הזו: הרשימה המשותפת מעלה הצעה צודקת ועל פי המשמעת הקואליציונית עלינו להצביע נגד. מה עלינו לעשות? אם נצביע בעד, על פי מצפוננו, עדיין החוק לא יעבור אבל 'נענש' על ידי הימין בקואליציה שיצביע על הצעות נוראות עם הימין שבאופוזיציה. להם, בניגוד לנו, יש רוב. ההצעות יעברו. אם נצביע נגד נצביע נגד מצפוננו. אז מה באמת נכון לעשות? לא בטוח שאני יודע. אשמח לשמוע את עמדתכם. אז מה באמת נכון לעשות?"

אגרת של ח"כ מוסי רז ממרצ לחבריו, 29.10

... אבל השר פריג' לא לבד כי הוא שחקן נשמה

"יש לי מחלוקות קוטביות מאוד איתו, אבל עיסאווי פריג' הוא שחקן נשמה. הוא תומך בהיותה של ישראל מדינה יהודית ומתנגד לטרור. הוא היחיד מהפוליטיקאים הערבים בכנסת שמייצג באמת את טובת מצביעיו במגזר הערבי ולא עסוק במאבק לאומי נגד מדינת ישראל כמו תומכי הטרור האנטי ציוניים ברע"מ ובמשותפת. התקשרתי עכשיו לדרוש בשלומם ולאחל לו בריאות איתנה."

ציוץ של יו"ר הציונות הדתית, ח"כ בצלאל סמוטריץ', 28.10

מה בדיוק עושה השרה להגנת הסביבה?

"תמר וזנדברג, השרה להגנת הסביבה, סבורה כי 'הציבור צריך ללחוץ עלינו לעשות יותר בנושא האקלים'. המשפט הזה, שהפך לכותרת הריאיון שערך עימה העיתונאי ישראל פישר במגזין 'דה מרקר', מקפל בתוכו את הכשל שבתפיסת השרה את תפקידה ומהווה מקפצה נאה לסיכום עגום של כהונתה עד כה, כש'100 ימי החסד' כבר מאחורינו. נדמה שזנדברג לא הפנימה עדיין שהיא כבר לא חברת כנסת ממפלגה אופוזיציונית קטנה, אלא שרה בממשלה, וחבל שפישר לא שאל את השרה בצורה ישירה וברורה: חוץ מלדבר על אקלים, מה בדיוק את עושה?"

עדי וולפסון, "העין השביעית", 17.10

ציוצים זה לא אופוזיציה

"ח"כ מוסי רז ממרצ התייחס להודעת שר השיכון זאב אלקין על שיווק יחידות הדירור ביו"ש ואמר כי 'ממשלת ימינה לא סופרת את מרצ. הבנייה בהתנחלויות שמחוץ לישראל פוגעת בישראל'. ח"כ עאידה תומא-סלימאן מהרשימה המשותפת השיבה לו: 'מוסי ידידי, לך יש קול ויכולת לעצור את המהלכים האלה שמעמיקים את הכיבוש ואת דיכוי המאבק נגד הכיבוש. ציוצים ממש לא מספקים'."

ערץ 7, 25.10

דברים בשם אומרם

בשירות ההון והשלטון: חסמבה בכנסת

"הנוכחים בחדר ועדת החוקה של הכנסת בשבועות האחרונים, בדיונים הרגועים יחסית על החוק להקמת רשות הרגולציה, עשויים לחשוב שהם מודעים לכל מה שמתרחש בחדר הוועדה. אבל כנראה שהם שוגים. 'לקצץ בגרזנים את הרגולציה' - זו שמה של קבוצת וואטסאפ פנימית שבה חברים פקידים בכירים ממשרדי הממשלה לצד נציגים מארגונים פרטיים. בקבוצה הזו המשתתפים משוחחים ביניהם בזמן אמת, במהלך הדיונים, מחליפים עמדות ודנים זה עם זה מאחורי הקלעים. בקבוצה הזו חבר בין השאר סגן השר במשרד ראש הממשלה אביר קארה (ימינה), שמקדם את החקיקה להקמת רשות הרגולציה (אך ממעט להופיע בוועדה). חברים בה גם עמיחי פישר, ראש אגף בכיר מדיניות רגולציה במשרד ראש הממשלה, ועמו נציגה נוספת מהדרג המקצועי ממשרד ראש הממשלה. לצידם חברים בקבוצה נציגים נבחרים של ארגונים פרטיים שפועלים לשנות את החקיקה בהתאם לערכיהם – בהם מפורום קהלת, הידוע בעמדות ימניות-שמרניות."

נתי טוקר, "דה מרקר", 24.10

לפיד בחרדת נטישה

"אהיה בפעם הבאה בפורום שמקבל את ההחלטות על הבנייה ביהודה ושומרון, כדי להרחיב את מעגל הפורום."

שר החוץ יאיר לפיד, "וואלה", 26.10

מכתבים למערכת

שני אירועים לאומניים-קיצוניים

ביום הזיכרון לראש הממשלה יצחק רבין התרחשו שני אירועים לאומניים-קיצוניים, המעידים כאלף עדים שהרקע הפוליטי, החברתי והמוסרי לרצח קיים גם היום. כהניסטים ולאומנים המטיפים להרג, להרס כפרים ולגירוש מכהנים בכנסת ישראל ומשמיעים דברי הסתה.

ח"כ בצלאל סמוטריץ', שעומד בראש מפלגה ציונית-דתית, אמר מעל בימת הכנסת: "חבל שבן גוריון לא גמר את המלאכה עם ערביי ישראל". שומו שמיים, כהנא לא היה מנסח זאת גרוע יותר. בן ציון כהן, שפיקד על כוח אצ"ל בטבח בכפר דיר יאסין, טען כי "לו היו אז עוד שלושה-ארבעה דיר יאסינים בארץ ישראל, לא היה נשאר אף ערבי אחד בארץ", דהיינו החמצנו הזדמנות לחסל/לסלק את כל הערבים.

התבטאות זו מזכירה לנו כי בכפר הערבי נרצחו מעל מאה תושבי המקום, ובהם נשים, ילדים וזקנים. זו המסורת וזו התודעה הציונית ממחצית המאה העשרים ועד ימינו.

דן יהב, ת"א-19

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

מה עושה בנק ישראל עם 200 מיליארד דולר? כלום

הר הדולרים לא בידינו

ללא הפסקה, תוך נטילת סיכונים בלתי סבירים, והכל כדי להיטיב עם ה-1% על חשבון ה-99%.

השאלה שלא נשאלה

לדברי הפרשן איתן אבריאלי ("דה מרקר", 28.10): "בנק ישראל טוען שאלמלא פעל לרכוש דולרים, מצבה של ישראל היה פחות טוב. אבל מעולם לא הביא נתונים שמוכיחים זאת. בפועל, אזורי ישראל מסבסדים את רווחי היצואנים ואת רווחי ההיי-טק במשך למעלה מ-15 שנים, באמצעות יוקר המחיה שהם משלמים. שום מחקר מעולם לא הוכיח כי מעבר הכספים הזה מכיסיהם של מיליוני משקי בית אל חשבונות של אלפים בודדים של יצואנים, אכן תורם לצמיחה הכללית. לכל הפחות, הדו"ח של מבקר המדינה צריך לגרום לבנק ישראל לבחון פעם נוספת את מדיניותו".

האם בנק ישראל בחן את מדיניותו? כמובן, הוא בחן והחליט להתמיד בה. למחרת פרסום דו"ח המבקר שב והתערב בנק ישראל במסחר, ורכש "רק" כמה עשרות מיליוני דולרים. יחד עם זאת, בדו"ח המבקר המקיף (73 עמודים) לא נשאלה שאלה אחת: האם ניתן היה לעשות שימוש אחר בהר הדולרים שבידי הבנק המרכזי? לדוגמה בתחומים כמו חינוך, דיור, ציבורי, בריאות, רווחה ועבודה.

אפרים דויד

התקציב: שבת אחים גם יחד

הדיונים לאישור תקציב המדינה החלו השבוע בכנסת. זאת, לאחר שוועדת הכספים אישרה בשבוע שעבר (27.10) את חוק התקציב ב"שיבת מרתונת". הדיון התקצר כי נציגי הקואליציה והאופוזיציה הגיעו להסכמות בדבר "העברות תקציביות מיוחדות"; קרי, שוחד קואליציוני. לפי ההחלטה, במשרד האוצר הציגו את ההסכמות שהושגו עם האופוזיציה, כאשר הכספים שיועברו במסגרת העברות תקציביות יעמדו על כ-100 מיליון שקל. כך סוכם על העברת 15 מיליון שקל לחינוך העצמאי של החרדים, 7 מיליון ל"מנהלת הזהות היהודית" (הדתה), 15 מיליון לרשת חינוך של ש"ס, ו-1.5 מיליון שקל למנהל החינוך ההתיישבותי (כספים להתנחלויות) ועוד.

שער הדולר ממשיך לרדת והדבר מדאיג עד מאוד את בנק ישראל. שער דולר נמוך פירושו שקל חזק. לכאורה, המצב מצוין: המטבע הישראלי מתחזק לעומת הדולר האמריקאי ומטבעות של מעצמות קפיטליסטיות אחרות, כמו הפאונד הבריטי והיורו האירופי. אם תימשך המגמה, השקל הישראלי יעבור בקרוב את השיא שנרשם בינואר השנה: 3.10 שקל תמורת דולר אחד. השקל עוד עשוי להגיע לשיא של 25 שנה, ולחזור לשערו מ-1995.

בחנוגים לכלכלה מלמדים שמטבע חזק הוא ביטוי למשק חזק, או לכל הפחות לכללה בריאה וצומחת. אז מדוע מודאגים בבנק ישראל מהתחזקות השקל? כי לפי הבנק, "יש לסייע לייצוא הישראלי". קרי: התקבולים ממכירות בחו"ל של התאגידים המקומיים והזרים שבסיסם בישראל מתקבלים בדולרים "חלשים", ואילו את ההוצאות הקבועות כאן – ובייחוד את שכר העובדים – הם משלמים בשקלים "חזקים". במילים אחרות: הרווחיות של בעלי ההון המקומיים והזרים נשחקת.

מחלישים את השקל, לא מחזקים את הדולר

אז מה עושים? בנק ישראל מנסה להחליש את השקל באמצעות רכישת דולרים. צעד זה, כמובן, אינו מחזק את הדולר. המטבע שמנפיקה המעצמה הקפיטליסטית הגדולה בעולם אינו מושפע מתנודות המטבע של מדינה קטנה כמו ישראל.

מנתוני דו"ח מיוחד שפרסם מבקר המדינה לאחרונה (19.10) בנושא עולה, כי יתרות הדולרים שבכספות בנק ישראל בשנת 2000 היו כ-99 מיליארד דולר, וכעת הן עולות על 200 מיליארד דולר – יותר מ-600 מיליארד שקל. עם זאת, נכתב בדו"ח המבקר כי "הגידול הניכר שהתרחש בעשור האחרון ברמת יתרות המט"ח שבנק ישראל מחזיק ברקע ההתפתחויות הכלכליות בעולם הוביל לסטייה של כ-75 מיליארדי דולרים בפברואר 2021 מהרף העליון של הרמה הרצויה שקבע הנגיד, הגדיל את סיכוני ההשקעה ויצר התייבבויות גדולות במאזן הבנק בהיקף של כ-555 מיליארדי שקל, שרובן מיוחסות לצבירת יתרות, לצד הקטנת הון הבנק לכדי גירעון מצטבר בהון של כ-70 מיליארד שקל, נכון לדצמבר 2020". במילים אחרות: הבנק רוכש ורוכש דולרים

המס על כלים חד-פעמיים - מדיניות סביבתית גרועה

ח"כ לשעבר דב חנין (חד"ש), יו"ר פורום האקלים הישראלי, הביע (1.11) התנגדות נחרצת למס החדש על כלים חד-פעמיים. חנין שוחח עם רדיו "קול חי" ואמר: "למה הממשלה לא מקדמת סגירת המפעלים המזהמים בחיפה? חמור מאוד שמתחילים קמפיין בעד איכות הסביבה במלחמה נגד החרדים". המהלך ספג ביקורת מצד הציבור החרדי, שטען כי שינוי זה יפגע בו כלכלית.

בריאיון נוסף, ששודר ברדיו 103 א.פ.א.מ., אמר חנין: "הממשלה רוצה להתמודד עם משבר אקלים? שיבטלו את עסקת קצא"א שמאיימת על חוף אשקלון, על מתקני ההתפלה ועל שמורות הטבע בנגב". חנין נשאל האם רפורמת הכלים החד-פעמיים היא נקמה של ליברמן בראשי המפלגות החרדיות, והשיב: "אני לא פרשן פוליטי. אני יכול להגיד שמתחמקים מלהתעמת עם הגורמים החזקים. קשה לריב עם בעלי המפעלים הפטרוכימיים – יש להם לוביסטים, השפעה וקשרים – אבל זה מה שצריך לעשות".

חנין הוסיף: "אני בעד להתמודד עם נושא הכלים החד-פעמיים, אבל הדרך להתמודד היא אחרת. צריך לייצר חלופות, לקדם הסברה ולהתחיל בגורמים החזקים, בהם לא נוגעים". עוד אמר חנין כי מבחינתו השאלה היא לא מה יקרה בשנת 2050 אלא מה שקורה כיום: "אני רוצה לראות את הממשלה פועלת היום כדי להתמודד עם הזיהומים הגדולים, מממשת מהפכה של תחבורה ציבורית, שתפחית זיהומים וגם תשחרר אותנו מהפקקים. דבר קל ופשוט – תפעילו מחדש את הרכבות בימי שישי ובמוצאי שבת", אמר.

דיון בוועדה לקידום מעמד האישה על סחיטה מינית וכלכלית ברשת

הוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי קיימה בשבוע שעבר דיון מהיר בנושא סחיטה מינית וכלכלית של נשים שתמונות וסרטונים שלהן מופצים ברשת. זאת, בעקבות חשיפת קבוצות להפצת תמונות וסרטונים של נשים בעלי אופי מיני ברשת הטלגרם.

יו"ר הוועדה, ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש) – הרשימה המשותפת) אמרה בפתח הדיון: "ניסינו לבדוק את ההתקדמות באכיפת 'חוק הסרטונים' ולנסות לדחוף להבנה עמוקה של הרשויות את הנזק החמור שיכולה לגרום הפצה זו. בתקופה האחרונה אנחנו עדות לשכלול השיטות של העבריינים".

כתבת האתר "המקום הכי חם בגיהנום", מאשה אברבך, הוזמנה לדיון בעקבות סדרת התחקירים בנושא שפרסמה בשנתיים האחרונות. בדיון, שכלל נציגים ממשטרת ישראל ומהפרקליטות, סיפרה אברבך על הפניות הרבות שהיא מקבלת, על היעדר הטיפול המתאים מצד המשטרה ועל חוסר האונים של נשים ונערות שתמונותיהן נגנבו.

עו"ד איתי גוהר, נציג הפרקליטות בדיון, אמר כי למעלה מ-250 אלף אנשים צפו בסרטונים שהופצו ב-40 קבוצות טלגרם. יו"ר הוועדה התייחסה לנתונים אלה וביקשה לקיים חקירה במשטרה: "אמרו למתלוננת שזו אשמתה כי היא זו ששלחה את התמונות, או שזה לא מספיק חשוב כדי ששוטר יפנה זמן לחקור אותה. אבקש לקיים חקירה בתוך המשטרה על התנהלותה". עוד אמרה: "מפחיד שאנו חיים בחברה שיש בה רבע מיליון בני אדם שמוכנים לצפות בפגיעה ובהטרדה מינית".

ירי לעבר סניף מק"י בסכנין

אלמונים ירו בלילה שבין שבת לראשון (31.10) לעבר מועדון מק"י וחד"ש בסכנין. לא היו נפגעים מהירי, אולם נגרם נזק לרכוש. קליעים רבים חדרו מבעד לדלת המתכת לתוך המועדון. יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש), פנה לשר לביטחון פנים עומר בר-לב וביקש לעקוב אחר הטיפול בחקירת באירוע.

לדברי ח"כ עודה, "מדי יום מגיעים למועדון נבכרי ציבור ופעילים, בהם בני נוער. רק במזל לא היו נפגעים. ירי זה אינו מקרה בודד אלא חלק ממגיפת הפשיעה וניסיון הפחדה של ארגוני פשע נגד הפעילים. פניתי לשר עומר בר-לב ואעקוב עד שימצאו האחראים. לא תפחידו אותנו".

בהודעה שפרסם סניף חד"ש בעיר הואשמו "ידיים ודוניות הפועלות בשירות השלטון בניסיון לעורר מלחמה פנימית בחברה הערבית". עוד נמסר: "סכנין חזקה יותר מהניסיונות להצית מלחמת אחים, ותמשיך למלא את חלקה במאבק נגד האלימות והפשיעה ובהתנגדות למדיניות הגזענות והאפליה". לדברי ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת), "כנראה שהם פוחדים מאיתנו ומהפוליטיקה שלנו. הם לא ישברו אותנו ואני מחזק את חברינו בעיר. יחד נשים סוף לפשיעה ולאלימות".

על כך הוסיפה ח"כ עאידה תומא-סלימאן: "הירי לעבר סניף סכנין הוא לא הפעם הראשונה שהמפלגה והחזית שלנו מותקפות בידי פושעים. למזלנו המועדון היה ריק ואיש לא נפגע, אבל האיום המתמיד על החברה הערבית לא פוסח על הפעילים שלנו. הניסיון של הפושעים לפגוע בעשייה הפוליטית בחברה הערבית לא יצליח".

יצוין שפושעים ירו לפני כשנתיים, ב-13 בדצמבר 2019, לעבר ביתו של ראש עיריית סכנין ואיש חד"ש, ד"ר ספואת אבו ריא, ואף ניסו להצית את רכבו. בעת התקרית שהו בבית אשתו וילדיו של אבו ריא, שלא נפגעו. לבית ולרכב נגרם נזק. שני תושבי סכנין, בני 22 ו-23, נעצרו מאז בחשד למעורבות במעשים.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

ראיון עם שלומי יחיאב, יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית

דיוור ותחבורה: בעיות של סטודנטים

הצבא לא צריך להיות המוקד. צריך ליצור מרחב שיאפשר לכל האוכלוסיות בישראל – חילונים, דתיים, ערבים או חרדים – להשתתף ולתרום לפי אורחות חייהן. זה בוודאי נכון בכל הקשור בבריאות, בחינוך, בקהילה וברוחה. בעוד חמש או עשר שנים רובנו כבר לא נהיה סטודנטים, אבל המעורבות הפוליטית היא חשובה כדי לעצב את עתידנו כאזרחים. לכן חשוב מאוד שנעסוק בנושאים פוליטיים, אבל לא בהכרח באופן מפלגתי. "אם תרצו" הוא דוגמא לקבוצה קיצונית שמנסה לדבר בשם כלל הסטודנטים. אני לא בעד השתקה, ואין לי בעיה לשמוע את הביקורת של "אם תרצו" על מרצים. מה שאינני אוהב הוא השיטות שלהם. צריך לתת חופש ביטוי לכולם, אבל לא לפחד להרים דגלים מול קבוצות כאלה – משני קצות הקשת הפוליטית.

מה החזון שלך לחמש השנים הבאות?

העלייה במספר הסטודנטים תיעצר לדעתי בשלב מסוים. אני חושב שהקורונה אותתה לאקדמיה כי תואר אינו הגורם המשמעותי ביותר בשוק התעסוקה. יש יותר ויותר סטודנטים שפונים להכשרות מקצועיות או עושים הסבה מקצועית. בשנה הקרובה נגבש תוכנית שתתייחס לכך. מערכת ההשכלה הגבוהה צריכה להפנים כי היא אינה יכולה להמשיך להתקיים בחלל ריק, וכי עליה להתחבר לשוק התעסוקה בדרכים טובות יותר.

אני לא אומר שצריך להפוך את האקדמיה למרכז השמה. סטודנטים צריכים להמשיך לקבל כלים מחקריים שיעזרו להם לאחר תום הלימודים. מה שדרוש הוא "שילוב חכם". צריך לתת לסטודנטים כלים פרקטיים. לדוגמא, אני למדתי משפטים. לא הגיוני שסטודנטים למשפטים נתקלים לראשונה בפרקטיקה רק בשלב ההתמחות. במדעי המחשב, מעסיקים פוטנציאליים מעודדים סטודנטים שמסיימים את הלימודים לשלם על קורסים נוספים שעלותם מגיעה עד 40 אלף שקלים – זה מצב אבסורדי.

זוהר אלון

גישה א-פוליטית נפסדת

הגישה הא-פוליטית של ראשי ההתאחדות אינה יכולה לפתור את מצוקתו של ציבור הסטודנטים. מדובר בתפיסה ניאאו-ליברלית של פקידות "מקצועית", המנסה להסתיר את אופיין הפוליטי של שאלות חברתיות וכלכליות כמו יוקר הדיור והמחיה. התשובה היחידה לבעיות אלה היא מאבק מאורגן של ציבור הסטודנטים בשותפות עם המעמד העובד – מאבק אותו מסרבת ההתאחדות להוביל. בהקשר זה ראוי להזכיר את תגובתה הרופסת של ההתאחדות הסטודנטים בזמן משבר הקורונה, ואת החלטתה התמוהה לא לקחת חלק במחאת בלפור בשנה שעברה. יחיאב מדבר על הכנת הסטודנטים לחיים שאחרי הלימודים, אך סירובו לצאת למאבק מותירה אותם ללא ידע וניסיון פוליטי-אזרחי. לאורך הריאיון נמנע יחיאב מכל אמירה בעלת משמעות פוליטית, להוציא קלישאות נבובות בנוסח "קיצונים משני הצדדים". לאורך המאה ה-20 מילאו תנועות סטודנטים תפקיד מרכזי בקידום שינוי חברתי ופוליטי. אך לא ניתן לקדם שינוי כזה כאשר פוחדים לבחור צד ולבטא עמדות ברורות.

מספר הסטודנטים בישראל גדל בכל שנה, אך התקצוב הממשלתי לסטודנט הוא מן הנמוכים בעולם. הסטודנטים בישראל סובלים מיוקר מחייה גבוה, ממחסור בדיוור בר השגה סמוך לקמפוסים ומקשיים בתחבורה. על רקע זה, ראיין השבוע "זו הדרך" את יו"ר התאחדות הסטודנטים שלומי יחיאב לגבי הממשלה החדשה, התוכניות אותן מקדמת ההתאחדות ומעורבות סטודנטים בפוליטיקה.

האם "ממשלת השינוי" טובה יותר לסטודנטים?

אפשר לומר לכל הפחות שזו ממשלה קשובה יותר. ברמה הבסיסית, טוב לסטודנטים שיש ממשלה, כי יש עם מי לעבוד. אני לא נכנס לענייני ימין-שמאל. אנחנו עוברים בין כל הסיעות הפרלמנטריות, מהאופוזיציה ועד הקואליציה, ומציגים בפניהן את התוכניות שלנו ואת האתגרים הניצבים בפני הסטודנטים.

האם השינוי בא לידי ביטוי בתחומי הדיור, יוקר

המחיה והתחבורה?

בחוודשיים האחרונים השתמשנו בכל תקציבי הסיוע הכלכלי שהשגנו, כלומר כמה מאות מיליוני שקלים. עכשיו אנחנו עוברים להסתכלות ארוכת טווח, לא רק בהיבטים של מערכי מלגות, אלא בכל הקשור בפתרונות לבעיות אסטרטגיות שהועצמו במהלך משבר הקורונה. אני מתכוון בעיקר למצוקת דיור וליוקר המחיה. בנושא הדיור, צריך להגדיל את היצע המעונות. כיום יש מיטות במעונות רק ל-7% מהסטודנטים. אנחנו שואפים להגדיל את היצע המעונות כך שיוכל לתת מענה ל-15%-20% מהסטודנטים, ולהתקרב למומוצע של חברות OECD.

התחבורה הציבורית בשנת 2020-2021 תוקצבה ב-300 מיליון שקלים. עד שלא נפגשנו עם נציגי משרד התחבורה, לא הוקצו תקציבים ייעודיים לקווים שיגיעו למוסדות להשכלה גבוהה וישתרו את ציבור הסטודנטים. בפריפריה, דרכי הגישה לקמפוסים קשות מאוד. יש לכך השפעה על הנגישות להשכלה גבוהה. לדוגמא, הסטודנטים בקמפוסים של המכללה האקדמית גליל מערבי בעכו ושל מכללת אחווה בקריית מלאכי מגיעים ברובם מערים אחרות. אנחנו מקדמים עכשיו מהלך עם משרד התחבורה, שיוודא כי אחוז מסוים מהתקצוב לתחבורה ציבורית יוקצה למה שאנחנו קוראים "קווים לאקדמיה". אלה קווים שיגדילו את הנגישות להשכלה גבוהה.

מה עמדתה של התאחדות הסטודנטים ביחס

לארגון "אם תרצו", שרוחק מרצים על רקע פוליטי?

אבטא את עמדתי האישית, כי אני לא יכול לבטא את עמדותיהן השונות של כל אגודות הסטודנטים. לדעתי יש נתק גדול מדי בין הסטודנטים לזירה הפוליטית. ציבור הסטודנטים לא מספיק מעורב בשיח הפוליטי, ולדעתי מדובר ב"גול עצמי". הקבוצות הפוליטיות שכן נשמעות ונראות בקמפוסים הן קבוצות קיצוניות, שלא מבטאות את האינטרסים האמיתיים וארוכי הטווח של רוב הסטודנטים.

התאחדות הסטודנטים מעוניינת להשפיע לא רק במרחב הסטודנטיאלי אלא גם "ביום שאחרי התואר", כלומר להשפיע על החברה הכללית. בעבר ההתאחדות עסקה בנושאים כמו "שוויון בנטל" ושירות צבאי, אבל כיום התפיסה היא שונה.

חברים חדשים: הקמתם של הארגון "כוח לעובדים" (2007) ושל האגף להתאגדות עובדים בהסתדרות הכללית (2009) שיקפו פעילות אינטנסיבית של ארגוני עובדים לגיוס חברים במקומות עבודה לא מאוגדים, בין היתר בענפי הסלולר, הפיננסים והתחבורה הציבורית, במכללות ואף במגזר ההיי-טק. התאגדויות עובדים קיבלו רוח גבית גם משינויי חקיקה (2013) ומפסקי דין כפסק דין פלאפון (2012).

המחקר הנוכחי מצביע על עלייה מתונה בשיעור השכירים המאוגדים, בעקבות בלימת מגמת הירידה מ-45% בשנת 2000 ל-23% ב-2012. זאת בדומה לממצאי המחקרים הקודמים, שהתבססו על מאגרי נתונים מוגבלים יותר שהתייחסו לשנים 2012 ו-2016.

העלייה המתונה בשיעור ההתאגדות בישראל בולטת על רקע הירידה המתונה של שיעורי החברות בארגוני עובדים במדינות הקפיטליסטיות החברות בארגון לפיתוח ולשיתוף פעולה כלכלי (OECD). מבין מדינות אלו עלה שיעור ההתאגדות בשנים 2010–2019 רק בתורכיה, בדרום קוריאה ובאיסלנד. בשאר נותרו שיעורי ההתאגדות יציבים או ירדו.

המחקר מתעד גם את הפערים בשיעורי ההתאגדות במגזרים כלכליים שונים: כ-65% במגזר הציבורי (רבים מהעובדים הלא מאוגדים במגזר הציבורי מועסקים במערכת הביטחון, לרבות במשטרה ובשב"ס, ובגופים אחרים שההתארגנות בהם אסורה לפי חוק), לעומת כ-11% בשאר השירותים הציבוריים (בריאות, חינוך ואחרים שאינם במגזר הציבורי) וכ-15% בענפים העסקיים. שיעור ההתאגדות בענפים העסקיים עלה בתקופת המחקר (2014–2018) בנקודות אחוז, בין היתר עקב עלייה של כ-5 נקודות אחוז בשיעור ההתאגדות בענפי התקשורת, התחבורה והפיננסים, עם גל ההתאגדויות בחברות הסלולר, הביטוח והתחבורה הציבורית.

העובדים המאוגדים משתכרים יותר

השוואה של מאפייני השכירים המאוגדים לאלה של הלא מאוגדים מעלה כי המאוגדים מבוגרים יותר, שיעור הרווקים בקרבם נמוך יותר, ויש להם יותר ילדים. לשכירים המאוגדים גם רמת השכלה ממוצעת גבוהה יותר וותק תעסוקתי גדול יותר.

כ-57% מהמאוגדים עבדו במקומות עבודה המזוהים בבסיס הנתונים כשייכים למגזר הציבורי, לעומת כ-12% בלבד מהשכירים שאינם מאוגדים. ב-2018, ההכנסה השנתית מעבודה של שכירים מאוגדים הייתה גבוהה מזו של שכירים לא מאוגדים בכ-16%; זאת עקב יציבות תעסוקתית ופעור שכר חודשי של כ-1,600 שקל. כמו כן, ההפרשות של המעסיק לחיסכון פנסיוני ולקרן השתלמות עבור שכירים מאוגדים גבוהות בכ-4,800 שקל לשנה מהפרשות המעסיק עבור עובדים לא מאוגדים.

השוואת השכר החודשי הממוצע של שכירים מאוגדים לזה של לא מאוגדים לפי מין ומגזר מעלה שני דפוסים עיקריים: ראשית, הפרש השכר בין השכירים המאוגדים ללא מאוגדים במגזר הציבורי ובשאר השירותים הציבוריים גבוה יותר מאשר בענפים העסקיים.

שנית, שכרם של הגברים המאוגדים בענפים העסקיים נמוך מזה של הלא מאוגדים, ואילו בקרב הנשים פערי השכר בין השכירות המאוגדות ללא מאוגדות בענפים העסקיים הם כמחצית מפערי השכר המקבילים במגזר הציבורי ובשאר השירותים הציבוריים. פערי השכר בין שכירות מאוגדות ללא מאוגדות גבוהים מפערי השכר בין גברים מאוגדים ללא מאוגדים בכל המגזרים.

יוסי אבן

השליחים מתאגדים לאחרונה במסגרת ההסתדרות (צילום: ועד תן בים)

דו"ח של בנק ישראל העומד להתפרסם

מתרחבת התאגדות העובדים בישראל

לאחר ירידה חדה בעשורים האחרונים, בשנים האחרונות גדל שיעור העובדים המאוגדים בישראל בהתמדה. ב-2018, ייצגו ארגוני עובדים כרבע מהשכירים בני 25–64.

כך עולה ממחקר שכתבו חגי אטקס וגיא אלמוג מחטיבת המחקר של בנק ישראל, אשר יתפרסם בקרוב במסגרת לקט ניתוחי מדיניות וסוגיות מחקריות. המחקר ממפה את מגמות ההתאגדות ומאפייני העובדים המאוגדים בשנים 2014–2018 באמצעות מקור סטטיסטי חדש: דיווחי המעסיקים לרשות המסים על ניכוי-מהשכר של דמי חבר או דמי טיפול לארגוני עובדים.

באמצעות בסיס נתונים זה, הכולל מדגם מקרי של 10% מהשכירים בישראל, זורה המחקר אור על ארגוני העובדים, אשר נבחנו בשני העשורים האחרונים באופן לא סדיר באמצעות סקרים מוגבלים בהיקפם. מחקר תיאורי זה מציג מתאמים סטטיסטיים – ולא קשרים סיבתיים – בין התאגדות לבין מאפייני השכירים המשלמים דמי חבר או דמי טיפול ושכרם, ובכך הוא ממלא חלל בסטטיסטיקה של שוק העבודה.

ארגוני עובדים חדשים, ארגונים מגייסים

משנות השמונים ואילך ידעו ארגוני העובדים בישראל ירידה במספר חבריהם, בפרט לאחר ניתוק הקשר בין החברות לבין הביטוח הרפואי עם חקיקת חוק הבריאות הממלכתי ב-1995 אשר הפריד את קופת חולים כללית מההסתדרות. אולם בעשור האחרון התרחבה פעילותם של ארגוני העובדים בגיוס

לנין ברכבת

במארס 1917 נודע לוולדימיר איליץ' לנין, מנהיג המפלגה הבולשביקית ששהה בגלות בעיר ציריך בשווייץ, כי שלטונו של הצאר ברוסיה קרס. מששמע את החדשות, היה לנין נחוש לשוב למולדתו בהקדם האפשרי, כדי לנצל את התנאים המהפכניים ולא לאפשר למשטר בורגני להתבסס.

עם זאת, בפני המנהיג הגולה ניצבה בעיה – בדרכו ממקום מושבו בשווייץ הנייטרלית אל רוסיה היה עליו לחצות את אירופה, השווייץ עדיין בעיצומה של מלחמת העולם הראשונה. שכנותיה של שווייץ – גרמניה, אוסטריה-הונגריה, צרפת ואיטליה, היו מעורבות כולן בלחימה. כנתין רוסי לא יכול היה לנין להיכנס לגרמניה או לאוסטריה, המצויות במלחמה עם ארצו. ואילו הממשלות בצרפת, באיטליה ובבריטניה, בנות בריתה של רוסיה הצארית, ידעו היטב מיהו לנין ולא הייתה להן שום כוונה לאפשר לו לשוב לרוסיה.

לאחר ששקל כמה חלופות, הגיע לנין להסכם עם שלטונות גרמניה הקיסרית, והם אפשרו לו ולתומכיו לחצות את שטחה של גרמניה ולהגיע אל הים הבלטי בקרון רכבת חתום. כשהגיע לנין אל הים הבלטי הפליג לשוודיה, ומשם המשיך את מסעו לפטרוגרד (לימים לנינגרד, וכיום סנקט פטרבורג) ברכבת דרך פינלנד.

במסע היסטורי זה עוסק "לנין ברכבת", ספרה של ההיסטוריונית הבריטית קתרין מרידייל שתורגם לאחרונה לעברית ופורסם בהוצאת מאגנס. הספר, שיצא לאור לראשונה באנגלית בשנת 2016, משחזר את שמונה ימי המסע הגורלי, שארך יותר מ-3,000 קילומטר.

מחקר דקדקני בסגנון נגיש

על אף שמדובר בספר המבוסס על מחקר היסטורי מקורי של מרידייל, הנשען על מקורות ארכיוניים שנחשפו לראשונה, מדובר בספר פופולרי הכתוב בסגנון נגיש. הספר נקרא כמותחן פוליטי, וזו מעלתו העיקרית. העלילה מתקדמת בסדר כרונולוגי בשני קווים מקבילים: ההתרחשויות הפוליטיות בפטרוגרד – הפגנות הפועלים והחיילים, התככים במסדרונות השלטון, ועלילות הריגול של הסוכנים הבריטיים והגרמניים – ומסעם של לנין ותומכיו בדרך אל העיר. בשלושת הפרקים האחרונים מתאחדים שני הקווים, עם הגעתו של לנין לבירה. בין השאר מקדישה מרידייל פרק שלם לדיון בעלילות השקריות שהצמידו ללנין המעצמות המערביות ואויביו ברוסיה. אלה ביקשו במשך שנים רבות להכפישו בטענה שישמש סוכן של שירות הביון הגרמני ואף נהנה מסיוע כספי מצד ממשלת גרמניה – "הזהב הגרמני" הידוע לשמצה. כאן יורדת מרידייל לפרטים ובוחנת את הטענות בדקדקנות. למרות שלדעתה "יש מקום לשער שמשוהו מן המיליונים הגרמניים של פרבוס התגלגל לקרן המאבק של לנין", בתום הדיון היא מודה ביושר, כי אין אף ראיה לכך: "הוכחות לא היו אפוא,

אלא רק הנחות סבירות ושקרים... איש לא תיעד תנועה של כסף גרמני לחשבוניות בולשביקיים".

על אף העמדה העוינת לפרקים שנוקטת המחברת כלפי לנין והבולשביקים, ספרה מאפשר להתרשם מאישיותו יוצאת-הדופן של לנין. הדוגמא המובהקת ביותר לכך היא שינוי המדיניות שהוביל עם הגעתו לעיר.

לאחר "מהפכת פברואר" 1917, בה נפל שלטונו של הצאר ורוסיה הפכה רפובליקה, התגבש בפטרוגרד שלטון חדש, בורגני, בהשתתפות הליברלים, השמרנים המתונים ואף המנשביקים בעלי ההשקפות הסוציאל-דמוקרטיות. גם ראשי המפלגה הבולשביקית בפטרוגרד נטו תחילה להשלים עם קיומו של השלטון החדש ולשתף פעולה עמו. "לפני בואו [של לנין] הייתה המפלגה שרויה במבוכה די גדולה. לא היה קו עקבי ומוגדר. בעיני הרוב נדמתה המשימה של תפיסת השלטון המדיני בבחינת אידיאל רחוק, ולא הוצגה, על פי רוב, כיצד קרוב ודוחק. המחשבה המקובלת הייתה כי די לתמוך בממשלה הזמנית... וגזגזים ומחלוקות היו תופעה אופיינית", מצטט מרידייל את אחד מחברי המפלגה.

מיד עם הגעתו לפטרוגרד, מיהר לנין להעמיד את חבריו על טעותם, ולשנות את המדיניות הבולשביקית מן הקצה אל הקצה: "שום תמיכה בממשלה הזמנית, שום שיתוף פעולה עם מפלגות אחרות". מעמדת מיעוט תבע לנין להיאבק בממשלה הזמנית עד להעברה מוחלטת של השלטון לידי הפועלים, החיילים והשכבות העניות בקרב האיכרים. הוא סירב להסכים עם מדיניות "הדפנסיות המהפכנית" לה חיפו המנשביקים, שמשמעותה המשך הקזת דמו של העם הרוסי במלחמה האימפריאליסטית. דבקו של לנין בעקביותו הוכיחה את עצמה: פחות משנה לאחר מכן כבר אחזו הבולשביקים בשלטון ברוסיה.

ניתוח היסטורי חסר

אך ההתמקדות במנהיגותו של לנין, מרשימה ככל שהייתה, אינה יכולה להחליף ניתוח פוליטי ומעמדי של המציאות המהפכנית ברוסיה. מרכיבים אלה די נעדרים מספרה של מרידייל, ומבחינה זו אין בכוחו להסביר את השינויים הכבירים שהתחוללו באותה תקופה. חולשה נוספת של הספר כמחקר היסטורי העוסק במהפכה ברוסיה היא התבססות-היתר שלו על מקורות ארכיוניים שמקורם בשירותי הביון ובשירותים הדיפלומטיים של המעצמות האימפריאליסטיות הגדולות, ובראשן בריטניה.

נקודת תורפה שונה נעוצה בתרגום ובעריכה. ניכר שאלה נעשו בחופזה וברישול מסוים, באופן שאינו אופייני להוצאה מכובדת ברמתה של מאגנס. ביטויים רבים תורגמו מאנגלית באופן מילולי, למרות שאין להם פשר בעברית. כמו כן, בכמה מקומות נפלו טעויות של ממש (לדוגמא החלפת "הרוסית" ב"הגרמנית").

בסיכום, על אף שאינו חף מבעיות ויש לקרוא אותו בעין ביקורתית, "לנין ברכבת" הוא ספר מעניין וחושף פרטים חדשים על אודות האירועים שקדמו למהפכת אוקטובר 1917. למרות שהקריאה בספר אינה יכולה לשמש תחליף לקריאה בכתביו של לנין וללימוד שיטתי של מהפכה זו, היא בהחלט מהנה ומצליחה להחיות משהו מהאווירה המהפכנית של התקופה.

פיתוחה של רוסיה "לטובת כל המעמדות". ניסיון זה לא צלח. בראשית שנות ה-90 היו כוחות השמאל המאורגנים והכבוד למורשת הסובייטית חזקים. מפלגת הפועלים הקומוניסטית של רוסיה הובילה מאבקי עובדים נחושים ואף ניסיון התקוממות של העובדים ב-1993. לאחר ניסיון זה נאסרו רוב מנהיגיה, והמפלגה נחלשה מאוד. את מקומה תפסה "המפלגה הקומוניסטית של הפדרציה הרוסית", המועדפת יותר על השלטון.

בעקבות כישלונם של ניסיון המחיקה, בוטל "יום הפיוס". עד 2005 נותר ה-7 בנובמבר יום חופשה, אך ללא ציונו כחג רשמי. ב-2005 הוגדר מחדש יום המהפכה – הפעם בתור יום זיכרון. שנה אחרי תחילת כהונתו השנייה של ולדימיר פוטין כנשיא, החליטה ממשלתו לעצב מחדש את יום המהפכת אוקטובר כמועד הסתה נגד הקומוניזם. ה-7 בנובמבר הוגדר אז בתור "יום הזיכרון למוראות שהביאה המהפכה", ובנוסף נקבע 4 בנובמבר כ"יום האחדות הלאומית".

על מנת לעמעם עוד יותר את המשמעות של יום המהפכה, החליט השלטון להעניק ל-7 בנובמבר נופך של גבורה צבאית. הנימוק לכך היה שבתאריך זה ב-1941 החל הקרב על מוסקבה – מערכה מרכזית שהייתה נקודת מפנה במלחמת העולם השנייה. ב-1941 השתתפו החיילים המגויסים במצעד יום המהפכה עם נשק וציוד מלא, ומהמצעד המשיכו הישר אל שדה הקרב. לכן, מאז 2003 נערך מדי שנה מצעד צבאי במוסקבה לזכר הקרב ב-1941. אך בניגוד לחיילים שהשתתפו לפני 80 שנה במצעד יום המהפכה ויצאו לקרב על מנת להגן עליה – במצעדים הנערכים בשנים האחרונות נמחק כל התוכן הסוציאליסטי והמהפכני, והוחלף בתעמולה מיליטריסטית ולאומנית.

ואלה רק הטקסים הרשמיים. בטלוויזיה הרוסית, למשל, משודרות לקראת 7 בנובמבר תוכניות המציגות את המהפכה בתור פשע ואת לנין בתור טרוריסט. הצבא הלבן וכוחות הריאקציה, לעומת זאת, מוצגים כגיבורים.

מחיקת מהפכת אוקטובר מהזיכרון ההיסטורי הממלכתי, או עיוותה בסרטי תעמולה ברוח הימין הקיצוני, היא חלק מתהליך ארוך של פשיזציה המתחולל ברוסיה. מדי שנה מוכרזים עוד משתפי פעולה עם הנאצים כגיבורים, הגנרלים הלבנים מימי מלחמת האזרחים מטופחים כמושאי הערצה של אנשי השלטון, ואפילו צאצאי שושלת רומנוב הם סלבריטאים ברוסיה. רק לפני חודש נערכה חתונת אחד מבני המשפחה בכנסייה החשובה ביותר ברוסיה, בהשתתפות נציגי הממשלה והצבא ובלווי תזמורת הצבא.

לאחרונה, ב-21 באוקטובר, הכריז פוטין בכנס חשוב שנערך בסוצ'י כי "הקפיטליזם הליברלי מת", וכי על רוסיה ללכת בדרכו של התיאורטיקן איוון איליין. איליין הוא מאבות הפאשיזם הרוסי, הנודע בביקורת מימין על המשטר הצארי ובקריאתו לכינון דיקטטורה פשיסטית ברוסיה. בתקופת מלחמת האזרחים ברח לגרמניה, בה השתתף בפעילות של ארגון טרור ימני של גולים רוסים. הוא אף שלח מכתב להיטלר בו דן במעלותיה ובמגרעותיה של האידיאולוגיה הנאצית.

סיפורו של ה-7 בנובמבר, אפוא, הוא במידה רבה סיפורו של רוסיה מאז נפילת ברית-המועצות: פשיזציה גוברת, לאומנות, אליטיזם, אנטי-קומוניזם ושמרנות חברתית, תוך התכחשות להישגי העבר הסובייטי. ניתן אולי להתנחם בכך שהשלטון לא הצליח לבטל את ה-7 בנובמבר כליל, והתאריך מוסיף להיות בעל משמעות סוציאליסטית עבור מיליונים רבים של רוסים – מהם שזכו לחגוג את "יום המהפכה" כחג רשמי.

עידן סלוצקר

כרזה אנטי-קומוניסטית מעיתון של גולים רוסים, 1932

על זיכרון היסטורי ופוליטיקה ברוסיה

גלגולו של יום המהפכה

ב-7 בנובמבר 1917 התחוללה מהפכה ברוסיה. מהפכה זו לא רק שינתה את המשטר במדינה ועיצבה את פני המאה ה-20, אלא אף הובילה לראשונה בהיסטוריה לכינון שלטון של מעמד העובדים.

בברית-המועצות צוין "יום המהפכה" ב-7 בנובמבר כחג מרכזי, במהלכו התקיימו אסיפות, מצעדים וטקסים המוניים לכבוד המהפכה. מובן שהיה זה גם יום חופשה ומועד מרכזי שצוין במערכת החינוך. אך כיום המצב ברוסיה שונה בתכלית. לאחר נפילת ברית המועצות, החליטה ממשלתו של בוריס ילצין לשמור על מעמדו של ה-7 בנובמבר כיום חופשה, אך פעלה לשנות את משמעותו. תחילה הוכרז היום בתור "יום הפיוס" – כלומר פיוס בין אידאולוגיות ומעמדות. ממשלת ילצין ביקשה למחוק את המשמעות של מהפכת אוקטובר, ולכן נערכו באותו מועד "טקסי פיוס" שהאשימו את המהפכה – במישרין ובעקיפין – ביצירת "קרע בעם" ובמניעת

מאות אלפים ברחובות סודאן

מאות אלפי מפגינים צעדו השבוע ברחובות הערים בסודאן במחאה על ההפיכה הצבאית ובדרישה לסלק את הגנרלים מהשלטון. לפי המפלגה הקומוניסטית הסודאנית, הממלאת תפקיד מרכזי בהובלת המחאה, מניין ההרוגים מידי הצבא עלה השבוע ל-14 לפחות. כמו כן, שיבשה החונטה הצבאית את קווי הטלפון והגישא לאינטרנט כדי למנוע הפצת מידע.

שנערכו בארץ, בהם מרתון לילי, מרתון מדברי והמרתון במרחב הביתי שנערך אשתקד תחת מגבלות הקורונה, השתתפו אלפי צלמים מקצועיים וחובבים.

העמותה שמאחורי המרתון מנהלת עשרות פרויקטים עם קרוב ל-100 מדריכים מתנדבים בקהילות שונות: ילדים על הספקטרום האוטיסטי, נשים בסיכון, נוער בסיכון, קהילות ערביות-בדואיות בנגב, קבוצות עובדים ועוד. בכל שנה עורכת העמותה תערוכת צילום גדולה שבה מציגים חברי הקהילות בצד צלמים מכל העולם.

המרתון שיוזנק החודש מגן ההסתדרות, הצמוד לבית ההסתדרות ברחוב ארלוזורוב 93 בתל-אביב, ייתן למשתתפים הזדמנות לתעד את העובדות והעובדים בעיר, בהם: עובדי המסעדות ובתי המלון, עובדי התחבורה הציבורית ובעלי העסקים הקטנים, האמנים בתיאטרות, הסוחרים בשווקים ועוד.

גן ההסתדרות, שממנו יוזנק האירוע, נמצא במתחם היסטורי המיועד לשימור, אשר נפתח לפני כשנה לציבור הרחב. מאז פתיחתו הפך הגן למקום מפגש מרכזי בעיר בו מתקיימים אירועים קהילתיים, פעילויות תרבות וספורט ומפגשים קבועים של תנועות נוער.

יוסי אבו

ההרשמה המוקדמת היא

באתר המרתון ועד ל-15 בנובמבר:

<https://www.photoisrael.org/photoismarathon/>

מוזיאון לנין בטמפרה

העיר התעשייתית טמפרה שבפינלנד מארחת את אחד ממוזיאוני לנין הבודדים שמחוץ לפדרציה הרוסית. טמפרה היא העיר השנייה בגודלה במדינה, ובה נולדה תנועת הפועלים הפינית בתקופת השלטון הצארי בסוף המאה ה-19. טמפרה נותרה עיר תעשייתית, וכל המבקר בה מתרשם שמש במרכז ניצבים מפעלים גדולים לייצור נייר. בתום המשמרת ניתן לראות פועלים היוצאים בבגדי עבודה וממתנים לאוטובוסים, ואשר יחד עם פקידים מבלים במרכז המסחרי.

אבל טמפרה היא גם עיר חשובה בתולדות המפלגה הבולשביקית ומהפכת אוקטובר. בבניין מועצת הפועלים ההירונימי, השוכן אף הוא במרכז העיר, נערכה בדצמבר 1905 מועצה של המפלגה הסוציאל-דמוקרטית הרוסית המחתרנית. במועצה זו נפגש לראשונה לנין עם מי שעתיד יהיה להיות יורשו בהנהגת ברית-המועצות, יוסיף סטלין.

כעבור 40 שנה ולאחר ניצחון ברית-המועצות על גרמניה הנאצית, הקימה האגודה לידידות פינלנד-ברה"מ בבניין הגדול (בה פעלו מסעדה, אוניברסיטת פועלים ותיאטרון – שעדיין קיים) את מוזיאון לנין.

במוזיאון הקטן אוסף פריטים מחייו של לנין, כרוזים של תנועות הפועלים הרוסית והפינית, מיצגים על תולדות ברית-המועצות והקשרים בינה לפינלנד – שידעו עליות ומורדות במהלך המאה ה-20.

בעת ביקורי במקום בספטמבר האחרון, ביום קר וגשום כמנהג המקום, נאלצתי לעמוד בתור שהשתרך לפני הכניסה. קבוצה של צעירים רוסים ואסטונים, תושבי העיר טאלין, המתינה בסבלנות להיכנס. הם הסבירו לי באנגלית, כי זה המוזיאון המוקדש ללנין הקרוב ביותר לערים.

נמרוד עובד

מרתון צילום האדם העובד

נפתחה ההרשמה למרתון הצילום השנתי של "פוטו איס-ראל" אשר יוזנק ב-19.11 מגן בית הוועד הפועל של ההסתדרות בתל אביב. אירוע הצילום הגדול בישראל, בו משתתפים אוהבי ואוהבות צילום – מקצועיים וחובבים כאחד – מוקדש השנה למעמד העובדים ונערך בשיתוף עם ההסתדרות.

המשתתפים במרתון, שאינו מיוון אלא הליכה עצמאית ברחבי העיר, כל אחד באזורי שיבחר לצלם, יקבלו משימות צילום שיישלחו אליהם במסרונים לטלפון הנייד. הם יידרשו לבצע אותן תוך פרק זמן מוגבל של כחמש שעות. משימות הצילום יעסקו בעובדות ובעובדים.

האירוע פתוח לצלמים וצלמות מקצועיים וחובבים בכל גיל, מתאים למשפחות ומאפשר להתחרות עם מצלמות מקצועיות, מצלמות חצי-מקצועיות או מצלמות לטלפון הנייד. ההשתתפות היא בתשלום ובהרשמה מראש. כל משתתף ומשתתפת זכאים לאסוף במעמד ההזנקה את ערכת מרתון הצילום, הכוללת את חולצת האירוע והפתעות נוספות. חברי הסתדרות זכאים להנחה בהרשמה.

בתום האירוע, ובאמצעות אתר המרתון, יוכלו המשתתפים להגיש את העבודות הנבחרות שצילמו במסגרת האתגרים על מנת להשתתף בתחרות נושאת פרסים. צוות שיפוט מקצועי ידרג את העבודות שעמדו באתגרים בצורה הטובה ביותר ויכריז על הזוכים בששת המקומות הראשונים.

מרתון הצילום הוא אירוע השיא של פסטיבל הצילום הבינלאומי זו השנה התשיעית ברציפות. אירועי מרתון דומים זוכים בהצלחה בינלאומית ומתקיימים בערים רבות בעולם, ובהן ברלין, אמסטרדם וקופנהגן. במרתונים האחרונים

עם סרבני הכיבוש

יו"ר ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל, מוחמד ברכה, אמר בעצרת מאולתרת במחלף השלום: "זו אינה שיירת מחאה – זו זעקת עם שנאנק תחת הפשע המשתולל בחסות השב"כ והצבא. אנחנו לא רוצים להיות תחת ממשל ארגוני הפשע ולא תחת ממשל צבאי. אנו רוצים שהמשטרה, כגוף אזרחי, תטפל בפשע. זה תפקידה".

פסק זמן בסכסוך העבודה בפלאפון ובבזק בינלאומי

לאחר מאבק שנמשך חודשים, הגיע השבוע (1.11) ועד עובדי חברות אלפא (פלאפון, בזק בינלאומי ויס) להסכמות עקרוניות עם הנהלת פלאפון ובזק בינלאומי. בעקבות ההסכמות החליטו העובדים להפסיק את העיצומים בחברות, ולפתוח במשא ומתן להסדרת זכויותיהם במהלך מיוזג בזק בינלאומי לתוך יס. דרישת ועד עובדי אלפא לחתימת הסכם קיבוצי כולל לעובדי שלוש החברות נותר במחלוקת. לפי המתווה המתגבש, העובדים בבזק בינלאומי ייקלטו כעובדי פלאפון או יס, תחת הסכם קיבוצי שייחתם מול ההסתדרות לשלוש שנים. כמו כן נקבע שלעובדים הקבועים שלא יהיו מעוניינים לעבור ליס יוצעו תנאי פרישה מיטיבים.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית - מק"י
הישיבה הראשונה של הוועד המרכזי הנבחר
שבת, 6.11, בשעה 14:00, סניף מק"י בנצרת

יפו לא למכירה
הפגנה נגד פינוי דיירי עמידר ביפו
יום שישי, 5.11, בשעה 17:00, יפת 138

גלריית הגדה השמאלית
פתיחת התערוכה "קריסת הזמן" של עידן ארז
יום חמישי, 4.11, בשעה 20:00; אחד העם 70, ת"א

מועדון קולנוע בגדה השמאלית
מה קרה לבייבי ג'ין / רוברט אולדריץ'
1962, ארה"ב, 134 דקות (אנגלית; כתוביות בעברית)
מוצ"ש, 6.11, בשעה 20:00; אחד העם 70, ת"א

השבוע באתר "זו הדרך"

מאבק על התקציב בעיריית חיפה, הקומוניסטים באסוויטני נגד המלך, עובדי המדינה בבאר שבע הכריזו על סכסוך עבודה, ועוד...

zoha.org.il

תזמורת בנק"י מחוץ לכלא הצבאי (צילום: זו הדרך)

כ-100 יהודים וערבים, רובם צעירים, השתתפו בסוף השבוע (30.10) במשמרת מחאה מול הכלא הצבאי מס' 10 (נווה צדק) בתמיכה בשלושה סרבני מצפון האסורים בשל תמיכתם במאבק בכיבוש: ערן אביב, בן 19, נשפט לתקופת כליאה שישית של 30 יום; שחר פרץ, בת 19, נשפטה לתקופת כליאה שלישית של 30 יום; ובשבוע שעבר הצטרף אליהם אורן פלד, בן 29, מזכיר חד"ש בירושלים, שנשפט לתקופת כליאה ראשונה של שבועיים בגין סירובו לשרת במילואים. אל המפגינים הצטרפה קבוצה גדולה של פעילי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי (בנק"י) שהביאו עמם תזמורת שהעצימה את המחאה בפתח מתקן הכליאה שליד תל מונד. עם הגעת התזמורת תוגברה השמירה הצבאית, ואל המשמרת הגיעו כוחות משטרה שדרשו להפסיק את נגינתה. לאחר בירור קצר אצל עורך דין, המפגינים השיבו שפעילות התזמורת ליד מתקן צבאי אינה מנוגדת לחוק.

אל המפגינים הצטרף גם ח"כ עופר כסיף (חד"ש) – הרשימה המשותפת, שאמר: "באנו לתמוך בגיבורים האמיתיים, שבחרו להיות בני אדם במקום להיות כובשים. שחר, ערן ואורן – יישר כוח!". כסיף תקף את ממשלת בנט על רקע העמקת הכיבוש, הוצאת ארגוני החברה האזרחיים הפלסטיניים אל מחוץ לחוק והמשך הבנייה בהתנחלויות. למפגינים נמסר תוכן מכתבו של מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית הבריטית, רוב גריפיתס, שהביע סולידריות עם פלד וחבריו.

שיירת מחאה נגד הפשע בחברה הערבית חסמה את נתיבי איילון

משפחות קורבנות האלימות בחברה הערבית התיישבו על הכבישים וחסמו (28.10) את נתיבי איילון במחלף השלום בתל אביב. עומסי תנועה כבדים נרשמו במקום. זאת, לאחר הגעת שיירת כלי רכב שיצאה מכפר קרע בוואדי עארה לכיוון תל אביב במחאה על האלימות הגואה בחברה הערבית ואוזלת ידן של הממשלה והמשטרה בטיפול בפשיעה. מוקדם יותר נחסם לסירוגין כביש 6 לכיוון דרום והמשטרה הסיטה את התנועה לדרכים חלופיות.

ח"ד 26205, ח"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com
אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י: maki.org.il info@maki.org.il